

Waar het op aankomt

Ds. J.J. van Ekeveld – Spreuken 11:4

Zingen: Psalm 62: 7
Lezen: Spreuken 11: 1-14
Zingen: Psalm 49: 4, 7
Zingen: Psalm 31: 15
Zingen: Psalm 73: 14

Gemeente, de tekst voor de prediking vindt u in Spreuken 11 vers 4. Daar lezen wij:

Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, maar de gerechtigheid redt van de dood.

Waar het op aankomt. Daarover gaat het in onze tekst.

We zien:

1. Wat voorbijgaat: *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid.*
2. Wat blijft: *Maar de gerechtigheid redt van de dood.*

1. Wat voorbijgaat

Ja, gemeente, waar komt het nu op aan? Welk antwoord geeft u daarop? U zegt: 'Ja, dat je gezond bent. Dat je kinderen mag hebben die goed mee kunnen op school. Dat je een goede oude dag mag hebben in je ouderdom. Dat je arbeidsvreugde hebt.' Dat zijn allemaal zegeningen die de Heere geeft. Maar is dat nu uiteindelijk waar het op aankomt? Is dat nu het belangrijkste in een mensenleven? Of is dat iets anders?

Waar komt het op aan, gemeente? Wat is het meest wezenlijke in uw leven en in mijn leven? Daarover gaat het in onze tekst, als we lezen: *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, maar de gerechtigheid redt van de dood.* We willen het met elkaar overdenken.

De tekst is één van de spreuken van Salomo, de zoon en opvolger van koning David. Salomo was nog jong, toen hij regeren moest over dat grote volk van Israël. We lezen dat hij als jonge koning gegaan is naar de hoogte te Gibeon om daar offers te brengen voor Gods aangezicht. De tempel was er immers nog niet. Daar in de nacht verscheen de Heere aan Salomo met de vraag: *Begeer wat ik u geven zal.* (1 Kon.3:5)

Kinderen, denk je eens in dat de Heere dat aan jou zou vragen: 'Wat zal ik je geven? Wat wil je van Mij hebben?' Wat zou je dan zeggen? Zou je dan zeggen: 'Dat ik oud mag worden' of: 'Dat ik rijk mag worden'? Of zou je iets anders zeggen? Zijn er hier kinderen die dan zouden zeggen: 'Heere, dat ik net zo gelukkig mag worden als Uw kinderen. Dat ik U mag vrezen, dat ik U mag liefhebben. Wilt U me dat geven?'

Wat zei Salomo toen de Heere aan hem vroeg: *Begeer wat Ik u geven zal?* Toen heeft Salomo niet gezegd: 'Dat ik oud mag worden, dat ik rijk mag worden en dat ik machtig mag worden als koning van Israël.' Nee, hij zei: *Geef dan Uw knecht een verstandig hart om Uw volk te richten.* (1 Kon.3:9)

Salomo kon het van zichzelf niet. Hij had de Heere nodig. Hij heeft gevraagd om wijsheid, om verstand. En dat de Heere hem dat gegeven heeft, blijkt wel als we de spreuken van Salomo lezen.

Er zijn ook zwarte bladzijden in Salomo's leven. We lezen dat hij later met zijn heidense vrouwen boog voor de afgoden. Misschien kent u wel het boek van ds. H. Veldkamp met de titel 'Dubieuze posten'. Daarin beschrijft hij een aantal mensen uit de Bijbel van wie we zeggen: zou dat nu wel een kind van God zijn? Het is nog maar de vraag! Hij behandelt Salomo ook onder de dubieuze posten.

Toch geloof ik dat Salomo een kind van God geweest is. En als we ervan uitgaan dat hij het boek Prediker geschreven heeft aan het eind van zijn leven, dan mogen we zeggen: hij is aan het eind van zijn leven toch weer gekomen op de plaats waar hij zijn moest. Ook Gods kinderen hebben soms zulke zwarte bladzijden in hun levensboek, waarvan ze de gevolgen soms tot hun dood toe moeten meedragen. Maar we geloven dat Salomo toch een kind van de Heere was. Als jonge koning had hij de Heere nodig.

En als u zijn spreuken leest, dan zeg ik: de Heere heeft die man wijsheid gegeven. Wijsheid, ook voor de dingen van het dagelijkse leven. Een heleboel spreuken hebben daar betrekking op. Maar ook de wijsheid met het oog op de dingen van de eeuwigheid, het leven in de vreze des Heeren.

En zo is het die wijze koning Salomo die in onze tekst zegt: *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, maar de gerechtigheid redt van de dood.* Wat bedoelt Salomo daar mee? Deze woorden doen ons denken aan hoofdstuk 10 vers 2. Dat lijkt er op. Daar zegt Salomo: *Schatten der goddeloosheid doen geen nut, maar de gerechtigheid redt van de dood.*

Daar spreekt Salomo dus over schatten der goddeloosheid. We moeten hier denken aan rijkdom die je op een oneerlijke manier gekregen hebt. Er zijn wat trucjes en handigheidjes waardoor mensen op een oneerlijke manier allerlei rijkdom, geld en goed aan zich trekken. De Heidelbergse Catechismus spreekt er ook zo duidelijk over als het gaat over het achtste gebod.

Datzelfde element vinden we hier ook in het elfde hoofdstuk. In vers 1 lezen we: *Een bedrieglijke weegschaal is de HEERE een gruwel.* Jullie begrijpen wel, kinderen, wat met een bedrieglijke weegschaal bedoeld wordt. Dan verkoop je iets en zeg je: 'Het is een kilo', terwijl het maar negen ons is. Dan verrijk je jezelf op een oneerlijke manier.

Dat komen we hier ook in het elfde hoofdstuk tegen; schatten der goddeloosheid. Hoe zijn we aan ons bezit gekomen? Kan de Heere onze boeken inzien? We lezen in Openbaring dat straks voor de rechterstoel de boeken worden geopend. Kan de Heere je boeken inzien? Kan dat lijden?

Schatten der goddeloosheid, zo zegt Salomo in het vorige hoofdstuk, doen geen nut. Daar kun je Gods zegen niet over verwachten. Toch, als ik nu onze tekst lees: *Goed doet*

geen nut ten dage der verbolgenheid, dan is dat toch breder dan hoofdstuk 10 vers 2. Daar gaat het over rijkdom die je op een oneerlijke manier gekregen hebt. Dan gaat het over mensen die rijk zijn, maar van wie de Heere de boeken niet kan inzien. Dan gaat het over wat we vandaag corruptie noemen. Maar in onze tekst is het breder: *Goed doet geen nut*.

Ik wil met u onze tekst lezen in het licht van de woorden van Christus, Die gezegd heeft: *Wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint en lijdt schade aan zijn ziel?* (Matth.16:26) Al zou heel de wereld je eigendom zijn en al zou je het op een eerlijke manier gekregen hebben, wat heb je dan nog?

Ik kan de tekst ook met u lezen in het licht van een ander woord uit de Bijbel: *De wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid*. Ook al heb je je geld en je goed op een eerlijke manier gekregen, het gaat voorbij. Maar daar staat tegenover: *Die de wil van God doet, blijft in der eeuwigheid*. (1 Joh.2:17)

Onze tekst heeft dus een bredere betekenis dan die schatten der goddeloosheid. Salomo gaat hier als het ware verder. Het gaat hier over ál het aardse goed, álle aardse rijkdom. Al mag je de Heere er voor erkennen dat Hij je werk en je bedrijf en noem maar op, gezegend heeft. Je mag Hem erkennen voor je dagelijkse werk en voor je mooie huis. Het is een zegen als je een mooi huis hebt, waar je woonplezier in hebt. En denk verder maar aan je mooie auto en je liefhebberijen, aan je geld en je goed en ga zo maar door. Maar om al die dingen van dit aardse leven kunnen we ons zo verschrikkelijk druk maken, alsof dat het één en het al is. Wees eens eerlijk... soms tot in de kerkbank toe, nietwaar? Dan zit je in de kerk en in je gedachten ben je bezig met het werk van de volgende dag. Wat kan het ons in beslag nemen, al dat aardse goed, alles van beneden.

Maar, gemeente, *goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid*. Het gaat voorbij. Je moet het een keer loslaten. Er werd vroeger wel eens gezegd - en daar kunnen we gerust over nadenken: je moet de dood er eens naast leggen. Wat blijft er dan over? Als je de dood naast je mooie huis legt en naast je mooie auto en naast je gevulde bankrekening en ga zo maar door, wat blijft er dan over? U moet voor uzelf die vraag stellen.

Nog zo'n oude uitdrukking: in een doodshemd zitten geen zakken. Als de dood komt, kun je helemaal niets meenemen van al het aardse. Dan moet je alles loslaten, alles achterlaten. En dan, gemeente, en dan?

U moet eens goed lezen wat Salomo zegt in de tekst: *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid*. Wat is verbolgenheid? Een vader die verbolgen is op zijn zoon, die is vol toorn tegenover zijn zoon. Dat is maar niet even een korte boosheid die zo weer wegzakt. Dat heb je ook wel eens als vader tegenover je kinderen. Nee, verbolgenheid is diepe toorn, bijvoorbeeld om wat dat kind hem aangedaan heeft.

Ten dage der verbolgenheid. Gemeente, dat is Gods toorn. Dat is de verbolgenheid van die God tegen Wie wij gezondigd hebben. Dat is de toorn waarvan we zingen in één van onze psalmen, vaak heel gedachteloos:

Door Uwe toorn vergaat ons kwijnend leven.
Uw gramschap doet ons hart van doodsschrik beven.

Hebben we wel eens een indruk gehad van de toorn van God? Heeft u wel eens beseft dat wij mensen zijn en dat God God is? Heeft u wel eens beseft dat wij mensen tegen God gezondigd hebben en dat God op ons toornen moet vanwege onze zonde, omdat Hij de Heilige is, de Majesteitelijke, de Rechtvaardige?

Onze kanttelingen zeggen dat de Heere hier in dit leven al Zijn toorn bewijst, door Zijn straffen over de mensen uit te zenden. Hier in dit leven moeten de bittere gevolgen van de zonde al gedragen worden. Wat heeft de zonde alles verwoest, alles geruïneerd. Waren er geen zonden, er waren ook geen wonden.

Gemeente, daarin zien we dat de Heere de zonde straft en straffen moet, ten dage der verbolgenheid. En wat heb je dan aan je aardse rijkdom, aan je mooie huis en aan al die dingen van beneden waar je altijd zo druk mee bent? Als je bij de dokter komt na allerlei onderzoeken en de dokter zegt: 'Ik heb een hele slechte boodschap voor je: je hebt een agressieve kanker en er is eigenlijk niets meer aan te doen', wat heb je dan aan je aardse goed, je aardse rijkdom? *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid.*

En als een kruis je schouders naar beneden drukt, als het je iedere dag beheerst, als er moeite en verdriet is, wat is al het aardse dan betrekkelijk. Als je het liefste op deze wereld kwijt raakt, je lieve vrouw, je lieve man, dan is al het aardse zo betrekkelijk. *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid.* Overal zien we de bittere gevolgen van de zonde.

Hier op aarde is die verbolgenheid, die toorn van God, altijd nog gemengd met Zijn goedertierenheid. Ook als de Heere met roepstemmen komt en met ziekte in je leven. Dan zijn het nog middelen die God gebruiken wil tot uw bekering. Hij komt nog niet met Zijn felle toorn, maar het is altijd gemengd met Zijn goedertierenheid. Opdat het u brengen zou aan Zijn gezegende voeten, met uw moeite, met uw verdriet, met uw kruis. Opdat het u tot eeuwige zegen zou zijn.

Ach, gemeente, denk eens aan die grote dag van Gods verbolgenheid. Die dag komt, als het sterven wordt. En dat kan zo dichtbij zijn. De wand tussen tijd en eeuwigheid, tussen leven en dood is zo verschrikkelijk dun. We kunnen daar zomaar doorheen vallen, van het ene op het andere moment.

En dan... onbekeerd, zonder God, zonder Christus? Alleen maar druk geweest met het aardse goed, ook al zat je zondags in de kerk en doordeweeks misschien ook nog wel? O, dan wordt het de grote dag van Gods verbolgenheid! Dan wordt het eeuwigheid.

Er wordt wel eens gezegd: 'Die man of vrouw is uit de tijd.' En zo is het. Als we sterven zijn we uit de tijd. Dat maakt ook duidelijk dat je dan niets meer hebt aan je aardse goed. Want je aardse goed is voor de tijd, maar dan ben je uit de tijd. *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid.*

Maar we kijken nog verder. Als het hier gaat over de dag der verbolgenheid, dan denken we met elkaar aan die grote dag die komen zal, waarop de hemelen zullen worden opgerold als een boekrol. De dag waarop de stem van de archangel zal worden gehoord en de bazuin zal klinken. Die grote dag waarop Christus komen zal met de wolken, om te oordelen de levenden en de doden. Hoe zult u het dan maken?

Er wordt wel eens gezegd: 'Waar gaat het toch met deze wereld naar toe? Al die miljarden mensen, die zo zuchtende en kreunende wereld vol bloed en tranen, vol vuur

en misdaad en ga zo maar door... Waar gaat het naar toe?' Dáár gaat het naar toe, gemeente, naar de dag van Gods verbolgenheid. Naar de dag waarop Christus zal komen met de wolken.

Hij is de Komende. Hij is onderweg. Hoort u Zijn voetstappen dan niet, in de tekenen der tijden die Hij Zelf heeft aangegeven? Als op die grote dag blijkt dat je alleen maar geleefd hebt voor het aardse, als je het nooit eens van de Heere verloren hebt, als je nooit eens als een schuldige zondaar leerde roepen om genade, als Christus je nooit dierbaar geworden is, dan zal die dag voor u de dag der verbolgenheid zijn.

Dan zullen we staan voor Gods rechterstoel. Dan gaan al de boeken open. Het boek van Gods heilige wet en daarnaast het boek van ons leven. Zullen er in dat boek van mijn leven alleen maar rode cijfers staan: schuld, schuld, schuld? En dan geen verzoening, geen genade? O, dan is het de dag der verbolgenheid! Wat heb je dan aan al dat aardse waar je altijd zo druk mee geweest bent?

Gemeente, het gaat voorbij. Waar zet u uw hart op? Een mens kan wel eens een ogenblik opgeschrikt worden. Bij een plotseling, aangrijpend sterfgeval bijvoorbeeld. Bent u wel eens een ogenblik opgeschrikt? Maar het zakt weer weg. Het gaat weer over en je herneemt weer je gewone gang. Je bent alleen maar druk met het aardse. Als dat niet anders wordt in uw leven, als dat zo blijft, dan zal het voor u een verschrikkelijke teleurstelling worden.

Ik denk met u aan de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus. Jullie kennen die gelijkenis ook wel, kinderen. Die rijke man woonde in een prachtige villa. Die arme Lazarus was vol met vuile zweren, die door straathonden gelekt werden. Lazarus lag daar aan de poort van de villa van die rijke man. Als die rijke man naar buiten kwam, viel hij als het ware over Lazarus heen. Maar hij stak geen hand naar hem uit.

En dan lees je dat ze allebei stierven. Toen Lazarus stierf werd hij door de engelen gedragen in Abrahams schoot. Dat wil zeggen: waar Abraham was, daar mocht ook Lazarus zijn. In de eeuwige heerlijkheid. Als een kind van God sterft, zijn er engelen die de ziel dragen in de heerlijkheid. Die rijke man stierf ook. Het is zo opmerkelijk dat je van Lazarus niet eens leest dat hij begraven werd. Ik stel me zo voor dat een paar mensen hem ergens in de grond gestopt hebben, net zoals je zo'n straathond in de grond zou stoppen. Maar van die rijke man lees je met nadruk dat hij werd begraven.

Het zal een indrukwekkende begrafenis zijn geweest met een lange rouwstoet en een klinkende begrafenistoetspraak. Het is misschien wel waar hè, dat er nergens soms zoveel gelogen wordt dan op kerkhoven en bij begrafenissen. De rijke man werd begraven, maar hij sloeg zijn ogen op, zijnde in de pijn. Wat had die man aan zijn villa? Wat had hij aan zijn rijkdom? Wat had hij aan zijn vrienden met wie hij at en dronk? Niets!

Nu moet u geen verkeerde voorstelling hebben van die rijke man. Wat was dat voor iemand? Het was geen man die midden in de wereld leefde en met God niet rekende. Ik ben er van overtuigd dat die rijke man een door en door godsdienstig mens was. Dan komt het nog veel dichterbij ons. Wij zijn ook allemaal godsdienstige mensen. We doen moeite om op te komen naar Gods huis. Gelukkig. Maar die rijke man was ook godsdienstig.

Waarom zeg ik dat die rijke man een godsdienstig mens was? Wel, hij ligt daar in de pijn en dan ziet hij Abraham en Lazarus in zijn schoot. En dan zegt hij: 'Vader Abraham, laat

Lazarus de toppen van zijn vingers in het water dopen om mijn droge, verschroeide tong te bevochtigen met een paar druppeltjes water.’ En wat zegt Abraham dan? ‘Kind...’ Daar moet je eens over denken: ‘Kind...’ En dan zegt Abraham - ik zeg het met mijn woorden: ‘U hebt uw deel in het aardse leven gehad. Toen had Lazarus armoede. En nu is het net andersom.’

Abraham zegt: ‘Kind...’ Weet u wat dat betekent? Die man was een kind van het verbond. Hij droeg het teken van het verbond. Hij was besneden en was een godsdienstig mens. Hij noemde Abraham ook ‘vader Abraham’. Een echte, godsdienstige jood. Iedere sabbat was hij in de synagoge. Je zou zeggen: hij kwam zelfs doordeweeks naar de kerk. En dan toch eeuwig in de pijn...

Gemeente, dat maakt het zo aangrijpend, hè? Uiteindelijk was deze man met al zijn godsdienst en met al zijn farizeese rechtzinnigheid alleen maar druk met het aardse goed. Nooit had hij één hand uitgestoken naar die arme Lazarus, naar dat arme en tegelijk rijke kind van God, dat daar als een bedelaar aan zijn deur lag. ‘Als ik maar genieten kan en als ik maar al meer naar mezelf kan toehalen...’ En dan toch: ‘Kind...’

Wat komt het dichtbij, gemeente. We gaan met een gedoopt voorhoofd verloren, als we alleen maar druk waren met al die duizend en één dingen van beneden. Al zaten we in de kerk. Als we verloren gaan met een gedoopt voorhoofd, dan zullen we komen in de eeuwige pijn. En dan zullen we weten dat we gedoopt waren, dat we het teken van het verbond aan ons voorhoofd droegen. Je zou kunnen zeggen: dat doopwater droogt nooit meer op.

Dan zal dat gedoopte voorhoofd eeuwig tegen je zeggen: eigen schuld, eigen schuld. Het is niet Gods schuld. Hij riep je. Hij nodigde je. Hij klopte op de deur van je hart. Hij gaf het teken dat er ook voor jou ruimte was in het bloed van Christus. Maar je bent eraan voorbijgegaan. Je was alleen maar druk met het aardse goed. En nu is het de eeuwige dag der verbolgenheid. Dat is de eeuwige pijn. Een dag waar nooit meer een einde aan komt. De eeuwige dag der verbolgenheid. Nu is het te laat. Dan zal je gedoopte voorhoofd eeuwig tegen je getuigen.

Zou het ons op dit moment niet moeten aangrijpen? We zijn altijd zo druk met het aardse. *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid.* Moet dat dan zo doorgaan in uw leven? Moet het dan zo doorgaan, ondanks alle waarschuwingen, roepstemmen en nodigingen? Moet het dan zo doorgaan, terwijl u het zo vaak gehoord hebt? Nee, zo kan het niet. Dan is het straks eeuwig mis. Wat is een mens toch, hè? Tóch zomaar doorgaand naar de verlorenheid...

Maar, gemeente, dat hoeft niet, hoor! U hóeft niet verloren te gaan! De Heere doet er zelfs een eed op. Hij zegt: *Zo waarachtig als Ik leef, (...) zo Ik lust heb in de dood van de goddeloze! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve.* (Ezech.33:11) U draagt het teken van de rijkdom van Zijn genade aan uw voorhoofd. Het teken dat u predikt dat de Heere uw ondergang niet zoekt, maar uw behoud. Het predikt u een God Die wacht om genadig te zijn. Het predikt u een Christus Die weende over een onbekeerlijk Jeruzalem en Die in de prediking weent over uw onbekeerde hart. En dan verloren gaan...? ‘Kind’, zegt Abraham, ‘nu is het te laat.’

Gemeente, er is nog doen aan! Want de tekst gaat verder. *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid; maar de gerechtigheid redt van de dood.* Dat is het tweede waar we op letten. Maar we gaan eerst met elkaar zingen Psalm 31 vers 15:

Hoe groot is 't goed, dat Gij zult geven
Hem, wiens oprechte geest
Op U vertrouwt, U vreest!
Hoe groot is 't heil, dat G' in dit leven,
Ver boven beed' en wensen,
Reeds wrocht voor 't oog der mensen!

Het thema van de preek is: Waar het op aankomt. In de eerste plaats hebben we nagedacht over wat voorbijgaat. *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid.* Maar dan ook in de tweede plaats:

2. Wat blijft

Maar de gerechtigheid redt van de dood. Als u die spreuken hier leest, komt u steeds dat woordje 'maar' tegen. Zo vinden we dat in het eerste vers: *Een bedrieglijke weegschaal is de HEERE een gruwel, máár een volkomen weegsteen is Zijn welgevallen.* En dan het tweede vers: *Als de hovaardigheid komt, zal de schande ook komen; máár met de ootmoedigen is wijsheid.* Steeds dat woordje *maar*. Dat geeft een tegenstelling aan. Zo is het ook in onze tekst. *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, máár de gerechtigheid redt van de dood.*

Wat is die gerechtigheid? In het vijfde vers wordt er ook over gesproken: *De gerechtigheid des oprechten maakt zijn weg recht.* En in het zesde vers: *De gerechtigheid der vromen zal hen redden.* Bij het vijfde vers zeggen de kanttekeningen: Die gerechtigheid maakt zijn weg recht, maakt dat hij door de goede weg recht wandelt. En zo gaat het, zeggen de kanttekeningen dan, tot de eeuwige gelukzaligheid.

In het woord 'gerechtigheid' zit het woordje 'recht'. De kanttekeningen wijzen dan dus op het wandelen op de goede weg, op de rechte weg. Wandelen naar Gods wet en beantwoorden aan Gods beeld. De Heere heeft gezegd van de geboden van Zijn wet: *Welk mens dezelve zal doen, die zal door dezelve leven.* (Lev.18:5) Dan gaat het om God liefhebben boven alles en de naaste liefhebben als jezelf.

De rechte weg leidt naar het leven, zeggen de kanttekeningen. Naar de eeuwige gelukzaligheid. Die gerechtigheid redt van de dood. Zo komt alles recht met God, recht met de naaste. Dat is leven zoals de Heere het bedoeld heeft.

Dan maar aan het werk, je best doen, het zelf recht maken met God... Gemeente, al Gods kinderen hebben dat geprobeerd. Toen de Heere hen ontdekte aan hun zonde, hun schuld, hun verlorenheid. Toen ze de diepe kloof leerden zien, die de zonde geslagen heeft tussen God en hun hart. Toen die schreeuw in hun hart geboren werd: 'Mijn ziel dorst naar God. Hoe zal het ooit recht komen tussen God en mijn ziel?' Toen hebben ze almaar geprobeerd om het zelf recht te krijgen. Die oude christenen zeiden wel: toen zaten ze in het werkhuis. Dan wil je het zelf recht krijgen met God. Weet u hoe we dat

noemen? Dat is de weg van je eigen gerechtigheid. Als dan de Heere betaling eist en als de Heere schuldig stelt, dan zeg je, net als in die gelijkenis: 'Heere, heb maar geduld. Ik zal u alles betalen.'

En hoe is dat afgelopen? Ze zijn er radicaal mee vast gelopen. En ik moet zeggen: gelukkig! Het is gelukkig, als je helemaal vastloopt op die weg van eigen gerechtigheid. Als het doorklinkt vanuit het Woord van God: *Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem.* (Rom.3:20) Als je gaat verstaan dat je beste werken nog met zonden bevekt zijn. Dan is die weg van je eigen gerechtigheid een doodlopende weg. Door de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden.

Dat zit niet in die wet. Want de wet, zegt Paulus, is heilig en goed. Maar dat zit in óns. We leven niet meer in het paradijs zoals Adam en Eva voor de zondeval. Toen kon het. Maar we zijn allemaal mensen buiten het paradijs. We zijn kinderen van Adam. En dat die weg van de werken der wet, van je eigen gerechtigheid een doodlopende weg is, dat zit in ons. Dat zit in ons Adamsbestaan.

Zitten er in deze dienst zulke mensen in de kerk? Vastgelopen mensen? Doodgelopen mensen? Als hier in mijn hart die dag der verbolgenheid waar wordt, als - om het zo te zeggen - mijn geweten gedaagd wordt voor die majesteitelijke, heilige, rechtvaardige God, Die toornst en Die toornen moet over mijn zonden, dan houd ik toch helemaal niets meer over. Dan worden mijn beste werken nog enkel zonden voor God. Dan houd ik geen millimeter grond meer over waarop ik staan kan voor de heilige God.

Dan heb ik misschien een heleboel bij elkaar verzameld. Bevindingen, ervaringen, vertroosting en 'ik heb wel eens een aangename gemoedsgesteldheid gehad', enzovoorts. Maar ook al dat goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid. Dan zien we de dood voor ogen.

Zitten er hier misschien zulke vastgelopen en doodgelopen mensen, die moeten zeggen: 'Ik wou vluchten, maar ik kon nergens meer heen'? Dan zeg ik vandaag: nu moet u eens luisteren. Onze tekst staat in het Oude Testament. Maar u zou toch niet willen dat ik over het Oude Testament zou preken alsof er geen Nieuw Testament is? Zo preken we niet over het Oude Testament. Het licht van het Nieuwe Testament valt ook over het Oude Testament. En als ik hier dan lees over gerechtigheid en als de kanttekeningen daarbij wijzen op het wandelen op de goede weg, en het licht van het Nieuwe Testament valt erover, wat is dan die goede, die rechte weg? Hoor het de Zaligmaker dan zeggen: *Ik ben de Weg.* (Joh.14:6)

Hij is de enige Weg waardoor het recht kan komen tussen de heilige God en uw schuldige ziel. Gemeente, dan gaat hier midden in het Oude Testament het licht van Christus oplichten. *De gerechtigheid redt van de dood.* Dat is niet mijn eigen gerechtigheid. Dat is ten enenmale onmogelijk, want ik ben een mens buiten het paradijs. Maar dat is wel de gerechtigheid van een Ander. Luther noemde dat 'een vreemde gerechtigheid'. Hij bedoelde: de gerechtigheid die niet van jezelf is, maar van een Ander.

Als hier staat: *Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, maar de gerechtigheid redt van de dood*, dan mag ik u prediken: de gerechtigheid van Christus redt van de dood! Hoe schuldig je leven ook is. Hoe alles vergooid en verknoeid is. Al sta je misschien net als David op de puinhopen van je eigen Ziklag, de puinhopen van je eigen leven.

Vastgelopen en doodgelopen met je eigen werk en met je eigen gerechtigheid. En toch vanbinnen de schreeuw naar God...

O luister, je eigen gerechtigheid kan je niet redden. Door de werken der wet zal geen vlees voor God gerechtvaardigd worden. Maar de gerechtigheid van Christus, Die de enige Weg is tot God, redt van de dood.

Wat is nu die gerechtigheid van Christus? Ik mag zeggen: dat is alles wat Jezus gedaan heeft om het voor zondaren recht te krijgen met God. Zijn gerechtigheid is heel Zijn Middelaarswerk, al Zijn Middelaarsverdiensten. We leren op de catechisatie: dat is Zijn lijdelijke en Zijn dadelijke gehoorzaamheid. Zijn lijdelijke gehoorzaamheid is alles wat Hij geleden heeft. Hij stond in de plaats van doodschuldige zondaren, om in hun plaats genoeg te doen aan alle eisen van Gods heilig recht. Om in hun plaats de toorn van God te dragen en weg te dragen.

Zie Hem dan kruipen in de hof van Gethsémané als een worm en geen man. Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloed. Wat was het voor Hem daar een dag der verbolgenheid. Niet vanwege Zijn eigen zonde, maar vanwege de zonde van al de Zijnen, die Hij op Zich genomen had.

Zie Hem daar hangen aan het vloekhout van Golgotha, in die drie-urige duisternis. Daar was het voor Hem zó'n dag van verbolgenheid dat Hij niet meer 'Vader' kon zeggen. Dat kon Hij nog wel in Gethsémané: 'Vader, Abba, lieve Vader...' Maar dat kon Hij op Golgotha niet meer zeggen. Daar was niet anders dan Gods verbolgenheid in Zijn ziel, vanwege de zonden van al de Zijnen die Hij droeg. Er was in Zijn Middelaarsziel geen sprankje meer van vaderlijke gunst en vaderlijke liefde. Wie zal dat ooit kunnen peilen, wat het Hem gekost heeft om die gerechtigheid te verwerven die redt van de dood. Dat is Borggerechtigheid!

We denken niet alleen aan Zijn lijdelijke gehoorzaamheid, maar ook aan Zijn dadelijke gehoorzaamheid. Dat is alles wat Hij gedaan heeft om het voor zondaren weer recht te maken met God. Hij heeft die wet volkomen gehouden. Dat heeft Hij als Borg gedaan, om met Zijn gehoorzaamheid al de ongehoorzaamheid van Zijn kinderen voor altijd en voor eeuwig te bedekken.

Die gerechtigheid redt van de dood, gemeente! Met die gerechtigheid is de Vader volkomen tevreden gesteld. Niet met uw eigen gerechtigheid, hoor. We lezen bij Jesaja: *Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijke kleding.* (Jes.64:6) Maar Zijn gerechtigheid...! De Vader heeft gezegd: 'Het is goed, Mijn Kind.' Hij scheurde het voorhangsel van boven naar beneden. De toegang ligt open naar de troon van God. De Vader heeft gezegd: 'Het is goed, Mijn Kind' en daarom heeft Hij Hem opgewekt uit de doden. Hij is opgewekt, zegt de apostel Paulus, tot onze rechtvaardigmaking. De Vader heeft Hem opgenomen in de hemel, de plaats van eer en macht gegeven aan Zijn rechterhand.

Die gerechtigheid redt van den dood. We zijn begonnen met de vraag: waar gaat het om? Wat is nu het belangrijkste? Dit: te delen in die gerechtigheid die redt van de dood. Buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

De dood is zo verschrikkelijk. Leg de dood eens naast je leven. De bezoldiging van de zonde is de dood, de geestelijke dood. We zijn gescheiden van God. De Borg is in de geestelijke dood afgedaald. Hij is door God verlaten met een helse verlatenheid.

Daarbij zijn we onderworpen aan de tijdelijke dood, dat aangrijpende ogenblik van sterven. Het kan zo dichtbij zijn. Dan is er de scheiding van ziel en lichaam. De Borg is ook in de tijdelijke dood afgedaald. Het hoofd buigend, gaf Hij de geest.

En dan is er de eeuwige dood. Dat is de eeuwige pijn waarin de rijke man zijn ogen ophief. Dan mag u godsdienstig en rechtzinnig zijn en misschien een heleboel goederen bij elkaar verzameld hebben, maar buiten Jezus blijft niet anders over dan de dood tot in alle eeuwigheid.

Maar ik mag zeggen: er is nog doen aan! Zelfs in de hel werd tegen die rijke man 'kind' gezegd, want hij droeg dat teken. En u draagt ook dat teken van Gods genade, het teken van de ruimte in de middelaarsverdiensten van Christus. Het teken dat Hij een gewillige, een algenoegzame, een volkomen Zaligmaker is.

Er zit niemand in de kerk die te slecht is voor die Christus. Al hebt u nooit anders gedaan dan achter het aardse goed gelopen. Al ben je altijd alleen maar druk geweest met de dingen van beneden. Maar nog laat de Heere u prediken: mensen, dat aardse goed gaat voorbij, maar de gerechtigheid redt van den dood!

Nu zegt u: 'Maar hoe krijg ik daar deel aan?' Want al is Hij de Zaligmaker van miljoenen zondaren maar niet mijn Zaligmaker, dan sta ik er nog eeuwig buiten. Hoe krijg ik nu deel aan die gerechtigheid? 'Waar het op aankomt', zo heb ik het thema van de preek genoemd. Dáár gaat het om, gemeente: dat u deel hebt aan de gerechtigheid van Christus.

En dat kan zo'n strijd zijn. Misschien ook wel voor u. Hoe kom ik daar? Wel, we weten het antwoord: door de weg van het zaligmakende geloof. Door de wedergeboorte die in het hart gewerkt wordt. En wat is nu dat geloof? We zouden kunnen zeggen: dat is de weg van de drie stukken. Ellende, verlossing en dankbaarheid. Dat is de hartslag van het geloof.

Waar u ook kinderen van God ontmoet op deze wereld, daar hoort u er iets van. Dan kunnen de culturen anders zijn, de manier van zeggen, de gewoonten en noem maar op. Maar als u kinderen van God ontmoet, dan hoort u iets van die hartslag van het geloof, van die drie stukken.

Weet u wat dat geloof is? Dan moet u eens meegaan naar de tempel. Dan staat daar die tollenaar achter in de tempel. Hij slaat zichzelf op zijn borst. Hier vanbinnen voelt hij de pijn over zijn zonde. Hij durft zijn ogen niet op te heffen naar boven, want daar is die God tegen Wie hij gezondigd heeft. Maar ook die God naar Wie zijn hart hunkert en schreeuwt. En dan horen we hem uitroepen: *O God, wees mij zondaar genadig!* (Luk.18:13)

Eigenlijk staat er: 'Wees mij, dé zondaar, genadig.' Er was voor hem maar één zondaar meer en dat was hij zelf. Zolang ik nog een zondaar ben, zijn er ook nog een heleboel andere. En dan zeg ik: kijk eens naar die en dat is ook zo'n beste niet. Maar als ik dé zondaar wordt, dan ben ik de enige. Dan ben ik niet meer druk met een ander, maar dan ben ik de schuldige.

Maar tegelijkertijd keek deze tollenaar zo hoog op naar Gods genade. Die genade had zoveel waarde gekregen in de diepte van zijn verloren leven, dat hem dat moed gaf om toch tot die God te vluchten tegen Wie hij gezondigd had. Om het toch met die God te wagen.

O God wees mij, de zondaar, genadig! Dát is geloof! Je leest van die man dat hij gerechtvaardigd naar zijn huis ging. Ik geloof dat hij er ook iets van gevoeld heeft in zijn ziel, iets van die vrede met God. En dat kan alleen door die gerechtigheid van Christus.

Gelovigen zijn geen hoogvliegers met hun zakken vol, maar dat zijn bedelaars. En ze blijven bedelaars aan de troon der genade, die het altijd weer van boven moeten hebben. Toen Luther stierf, vonden ze op zijn sterfkamer een briefje. Daar stonden de laatste woorden op die hij in zijn leven geschreven had. Daar stond: 'Wij zijn bedelaars. Hoc verum est (dat is waar).' Zo is Luther heengegaan als een bedelaar.

En toen Augustinus op zijn sterfbed lag, wilde hij dat de zeven boetpsalmen aan de wand om hem heen werden opgehangen. Met het oog op die zeven boetpsalmen: 'O God, wees mij genadig', is die man gestorven, die grote in het koninkrijk Gods.

Wilt u het wel geloven, gemeente: hoe meer geloofsoefeningen, hoe dieper een mens gaat buigen. Net als de takken van een vruchtboom. Hoe meer vrucht, hoe dieper die tak gaat buigen. Maar daartegenover: hoe groter wordt Hij, hoe dierbaarder wordt Hij en hoe schoner wordt Hij.

U hebt toch geen verkeerde gedachte van dat geloof? We denken daar soms zo verkeerd over. 'Dan moet ik dít hebben, dan moet ik dát mee kunnen brengen.' Nee, moede kom ik, arm en naakt, tot de God Die zalig maakt. En dan val je niet in de pijn hoor, maar dan val je in de middelaarsarmen van Christus, die zo wijd zijn uitgestrekt. Dan valt het bij die God zo eeuwig mee.

Weg dan met al je eigen werk, met al je eigen verdienste, met al je eigen gerechtigheid! Die gerechtigheid redt van de dood! Als u thuis komt, buig dan uw knieën en zeg het maar eerlijk: 'Heere, ik weet niet hoe het moet en ik weet niet hoe ik er komen moet. Maar wilt U mij trekken door Uw Woord en door Uw Geest?'

Ik hoor het dat oude, geoefende kind van God nog zeggen, jaren geleden: 'Geloven, dat is zo'n wonderlijk ding. Het is onmogelijk of het gaat vanzelf.' Begrijpt u dat? Zolang je in jezelf zit rond te tobben, is het zo onmogelijk. En het wordt al onmogelijker. Maar als de Heere komt en als dat Woord je overwint en als de belofte van het Evangelie je overwint, dan gaat het vanzelf! Dan is het onmogelijk om niet te geloven. En dan valt het bij de Heere zo eeuwig mee.

Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, maar de gerechtigheid redt van de dood. Dat is ten diepste niet anders dan de gerechtigheid van Christus. Gemeente, wat blijft er over als de dood naast uw leven gelegd wordt? Welgelukzalig het volk dat zeggen mag: 'Dan blijft de gerechtigheid van Christus over.'

Amen.

Slotzang: Psalm 73:14

Wie, ver van U, de weelde zoekt,
Vergaat eerlang, en wordt vervloekt;
Gij roeit hen uit, die afhoereren,
En U de trotse nek toekeren;
Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
Nabij te wezen bij mijn God;
'k Vertrouw op Hem, geheel en al,
De HEER', Wiens werk ik roemen zal.

Deze preek is eerder gepubliceerd in de prekenreeks 'Een zaaiër ging uit...' (deel 30)